

Direktiiviraportoinnin esittely

Kansallisen ennallistamissuunnitelman valmistelu,

Teemaryhmä 1:n kokous 17.1.2025

Marita Arvela, Syke

Suomen ympäristökeskus
Finlands miljöcentral
Finnish Environment Institute

Lajien ja -luontotyyppien suojelutasoarviointi ja -raportointi - Luonto- ja lintudirektiivit

Tässä esityksessä taustoitetaan luonto - ja lintudirektiivien mukaista luontotyyppien ja lajien suojelutasoarviointi- ja raportointityötä

Esityksen pääpaino on luontotyyppien suojelutasoarvioinnissa

Lisätietoa aiheesta löytyy myös muistiosta, joka on tallennettu kokousmateriaal kansioon

Suomen EU:n luontodirektiivin luontotyyppien suojelutasot kausilta 2013-2018 ja 2007-2012

Koodi	Ryhmä	Luontotyyppi	Naturtyp	Boreaalinen 2019				Alpininen 2019				Itämeri 2019								
				Levinneisyys	Pete-ala	Rakennus ja toiminta	Tuhoisuus	Levinneisyys	Pete-ala	Rakennus ja toiminta	Tuhoisuus	Levinneisyys	Pete-ala	Rakennus ja toiminta	Tuhoisuus					
1110	Meri	Vederaistiset heikkosärkät	Sublitorala sandbankar																	
1130	Meri	Jokisuistot	Estuarier																	
1150	Meri	Rannikon laguunit *	Laguner																	
1160	Meri	Laajat matalat lähdet	Stora grunda vikar och sund																	
1170	Meri	Ruutat	Rev																	
1650	Meri	Kapeat nurtovesilähdet	Småa vikar i Östersjön																	
1210	Rannikko	Rantavallit	Annuel vegetation på driftvallar																	
1220	Rannikko	Kvikkorannat	Perenn vegetation på steniga stränder																	
1610	Rannikko	Harjuasaaret	Rullstensåsöar i Östersjön med littoral och sublittoral vegetation																	
1620	Rannikko	Ulkosaariston luodot ja saaret	Skär och små öar i Östersjön																	
1640	Rannikko	Itämeren heikkorannat	Sandstränder med perenn vegetation i Östersjön																	
2110	Rannikko	Liikkuvat alkiovaheen dyynit	Embryonala vandrande sanddyner																	
2120	Rannikko	Liikkuvat rantakauradyynit	Vandrande sanddyner med sandöar (vita dyner)																	
2130	Rannikko	Kintelat, nuohokasvillisuuden peittämät dyynit *	Permanenta sanddyner med örtvegetation (grå sanddyner)																	
2140	Rannikko	Varkisenmarjadyynit *	Linneiska permanenta sanddyner med kräkris																	
2180	Rannikko	Metsäiset dyynit	Trädklädda sanddyner																	
2190	Rannikko	Dyynialustien kosteat soistuneet osat	Dyngvämarker																	
2320	Rannikko	Kuivat kanerva- ja variksenmarjadyynit	Torra sanddyner och sandfält med ljung- och kräkrisshedar																	
9030	Rannikko	Maankohoamisrannikon primärisukessiovaiheiden luonnontilaiset metsät *	Naturliga primärskogar vid landhöjningskuster																	
3110	Sisävedet	Karut kirkasvetiset järvet	Oligotrofa, mineralfattiga sjöar i slättområden																	
3130	Sisävedet	Niukka-keskiravinteiset järvet	Oligotrofa-mesotrofa sjöar med stranddyryt, brakengräst eller annuel vegetation på exponerade stränder																	
3140	Sisävedet	Kalkkivat ja -järvet	Kalkrika, oligo-mesotrofa sjöar med bentiska krangaljar																	
3150	Sisävedet	Luontaisesti runsasravinteiset järvet	Naturligt eutrofa sjöar																	
3160	Sisävedet	Humuspitoiset järvet ja lammet	Dystrofa sjöar och småvatten																	
3210	Sisävedet	Fennoskandian luonnontilaiset jokireitit	Naturliga större vattendrag av fennoskandisk typ																	
3220	Sisävedet	Tunturiotot ja -purot	Alpina vattendrag med örtrik strandvegetation																	
3260	Sisävedet	Päikujot ja purot	Vattendrag med flytbladsvegetation eller äkvatiska mossor																	

Suojelutasotuloksia v. 2019

Suojelutaso & suotuisa suojelutaso

Luontodirektiivi velvoittaa huolehtimaan siitä, että direktiiviluontotyyppien ja -lajien **suojelutaso** pysyy **suotuisana**, ja tarvittaessa toimenpiteillä parantamaan suojelutaso suotuisaksi (artikla 2). Ennallistamisasetus tehostaa tätä velvoitetta (asetuksen artikla 4).

Suojelutaso (conservation status)(luontotyytit) tarkoittaa monien tekijöiden yhteisvaikutusta, joka vaikuttaa luontotyyppiin ja sen tyyppisiin lajeihin ja joka voi vaikuttaa pitkällä aikavälillä luontotyyppin luontaiseen levinneisyyteen, rakenteeseen ja toimintoihin kuin myös luontotyyppin tyyppisten lajien eloonjäämiseen.

Suojelutaso-termiä ei ole lintudirektiivissä, mutta tässä esityksessä suojelutasoarvioinnilla tarkoitetaan myös lintudirektiivin mukaista arviointia.

Suojelutasoarvioinnissa tärkeät osatekijät ovat osia suotuisan suojelutason määritelmistä:

Suotuisa suojelutaso (favourable conservation status) luontotyypeille:

- 1) sen luontainen levinneisyysalue sekä esiintymisaluet ovat vakaita tai laajenemassa ja
- 2) luontotyypin rakenne ja toiminnot, jotka ovat tarpeen sen säilymiseksi pitkällä aikavälillä, ovat olemassa ja säilyvät ennakoitavissa olevassa tulevaisuudessa ja
- 3) myös luontotyyppien tyypillisten lajien suojelutaso on suotuisa.

Suotuisa suojelutaso (favourable conservation status) lajeille:

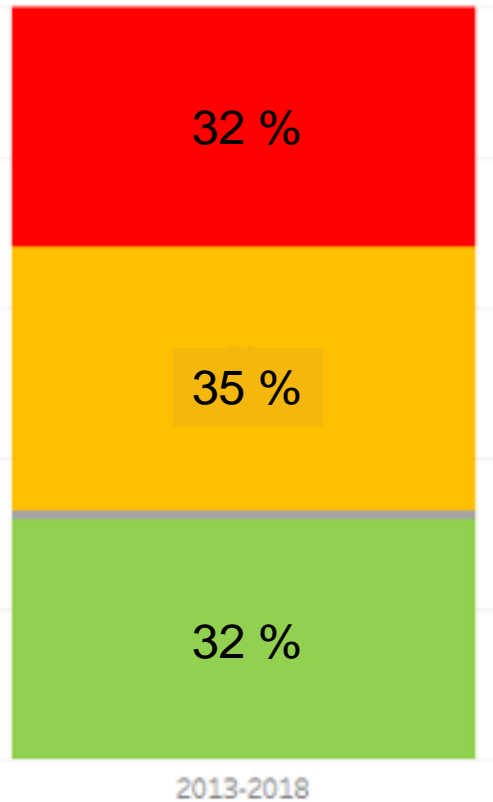
- 1) lajin kannan kehittymistä koskevat tiedot osoittavat, että se pystyy pitkällä aikavälillä selviytymään luonnollisten elinympäristöjensä elinkelpoisena osana ja
- 2) lajin luontainen levinneisyysalue ei pienene eikä ole vaarassa pienenemään ennakoitavissa olevassa tulevaisuudessa ja
- 3) lajin kantojen pitkäaikaiseksi säilymiseksi on ja tulee todennäköisesti olemaan riittävän laaja elinympäristö.

Ennallistamisasetus tehostaa suojelutason saavuttamista

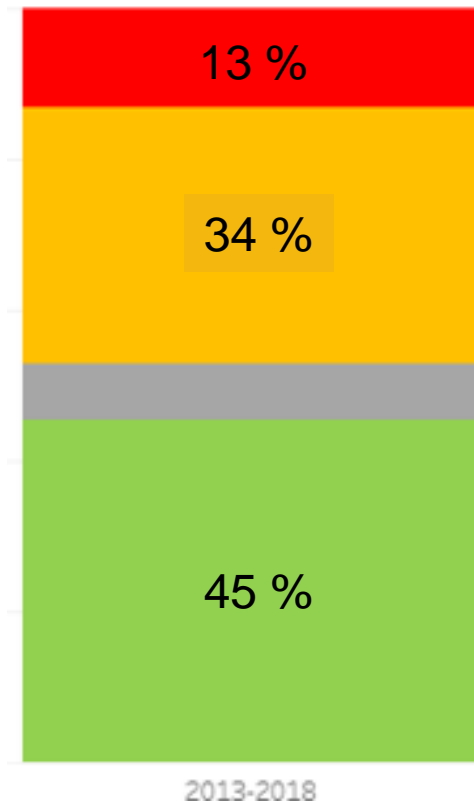
- Luonto- ja lintudirektiivit ovat olleet voimassa Suomessa 30 vuoden ajan. Direktiivit eivät määritä aikataulua sille, mihin mennessä suotuisa (hyvä) suojelutaso tulee saavuttaa → luonnon ennallistamisasetus tuo tähän tavoitteeseen konkreettisen aikataulun ja tehostaa suojelutasoa koskevien tavoitteiden saavuttamista
- Luontodirektiivin nojalla perustetulla **Natura-verkostolla** on tärkeä tehtävä myötävaikuttaa suotuisan suojelutason saavuttamiseen
 - ✓ käytännössä Natura-verkosto ei yksin riitä tavoitteen saavuttamiseen, koska merkittävä osa direktiivien liitteiden laji- ja luontotyyppiesiintymistä on verkoston ulkopuolella

Suojelutasotilanne, Suomi v. 2019

Luontotyytit (68)

Lajit (140)

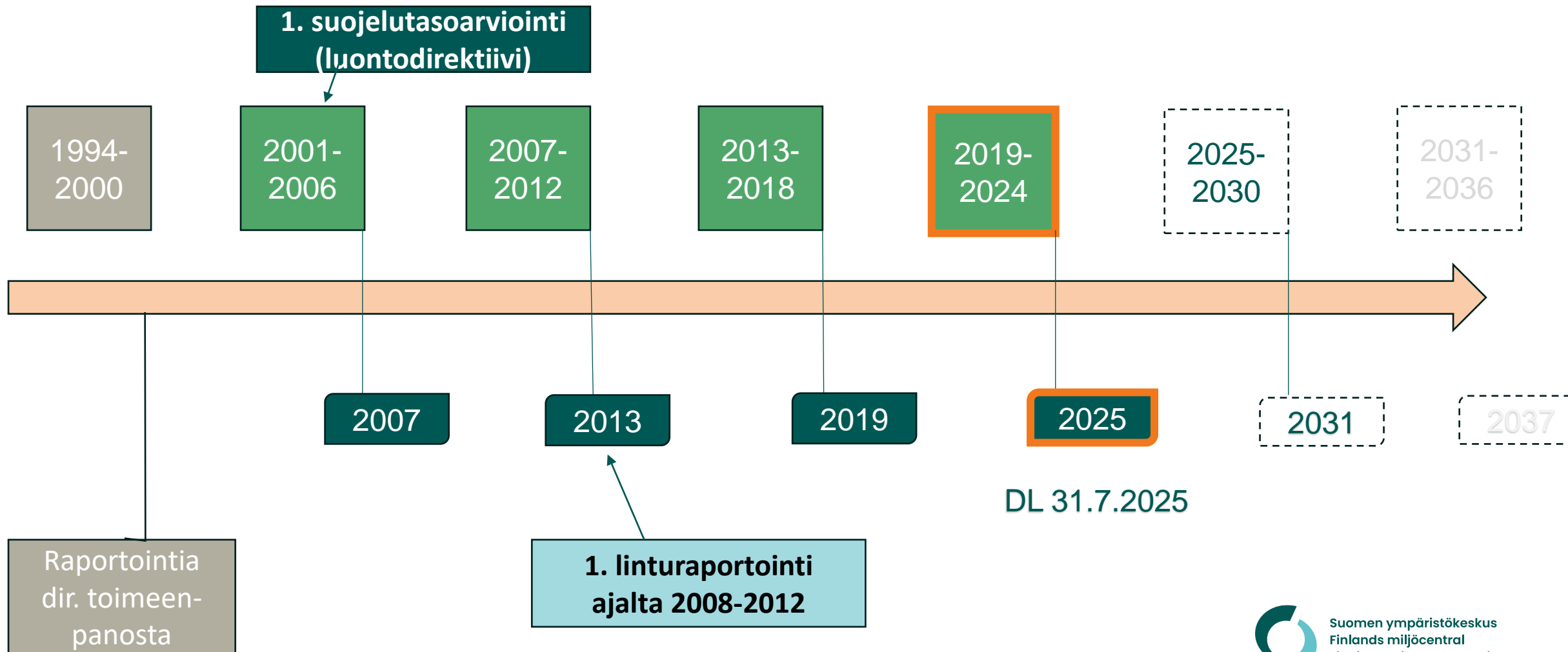
Conservation Status

Good: Favourable (FV)	
Unknown: XX	
Poor: Unfavourable-inadequate (U1)	
Bad: Unfavourable-bad (U2)	
N/A	

% -luku kuvaa luontotyyppi- ja lajiarviointien määrää (luontotyyppi/laji voi esiintyä sekä ALP että BOR-alueella -> kaksi arviointia)

Raportoinnit toistetaan 6 vuoden välein

Raportointikaudet ja -vuodet:

Luontodirektiivin ja lintudirektiivin mukaiset arvioinnit ja raportoinnit

Luontodirektiivi (artikla 17)

- Kaikkien luontodirektiivin liitteissä olevien luontotyyppien (68 luontotyyppiä) ja lajien (yli 140) **suojelutasoarviointi**
- erikseen boreaalisella, alpiinisella ja Itämeren alueella + komission teettämät arvioinnit
- 4. arviointikerta (ajalta 2019-2024)

Lintudirektiivi (artikla 12)

- Kaikkien Suomessa luonnonvaraisina esiintyvien lintulajien pesimä/talvehtivien **populaatioiden koot ja lyhyen ja pitkän ajan trendit** arvioidaan myös 6. vuoden välein
- ei aluejakoa, komissio teettää EU-tason arvioinnin
- 3. arviointikerta (2019-2024)

Työ tehdään kummankin direktiivin osalta samaan aikaan. Työssä käytetään EU-tasolla hyväksytyjä lomakkeita ja ohjeita (valmistelu ollut oma prosessinsa).

Määräaika (EU27): **31.7.2025**

Suomi pyrkii olemaan valmis juhannukseen 2025 mennessä

Miten työtä koordinoidaan EU-tasolla?

- Euroopan ympäristövirasto EEA ja European Topic Centre ETC-BE koordinoivat taustatyötä EU-tasolla komission ohjaamana
- **EU:n raportointityöryhmä** kokoontuu 2 x vuodessa
 - työryhmä mukana myös raportointilomakkeiden- ja ohjeiden päivitystyössä
- EEA/ETC-BE ylläpitävät ns. **referenssiportaalia** (sis. kaiken tarvittavan EU-materiaalin), valmistelevat raportointialustan **Reportnet 3**, toimivat **Helpdesk**:nä, tekevät luontodirektiivin luontotyyppien ja lajien **EU-arvioinnit** per luonnonmaantieteellinen alue, valmistelevat tilastoja, State of Nature in the EU -raportin ...

Miten työtä koordinoidaan Suomessa?

- **SYKE koordinoi** näiden direktiivien mukaiset arviointi- ja raportointityöt Suomessa YM:n ohjauksessa
 - ✓ tämä on kirjattu myös uuteen luonnonsuojelulakiin (LSL§18)
- Työssä on mukana useita organisaatioita: MH-Luontopalvelut, LUKE, Ålands landskapsregeringen, VARELY, Luomus, Lintutyöryhmä & GTK. Työlle on asetettu myös ohjausryhmä.
- Syke järjestää koulutuksia, opastaa, ohjaa, valmistelee kartat, huolehtii Reportnet 3:n käytöstä, EUBI-hanke tukee (FRA:n & hyvän tilan määrittäminen)
 - EU-ohjeiden lisäksi **kansalliset lisäohjeet** siitä, miten toimitaan ja mitä toimitetaan kenelle ja mahdollisia kansallisia tulkintoja
- Kevät 2025: arvioinnit käydään läpi ja hyväksytään YM:n johtamissa **arviointiraadeissa**

Mitä arvioidaan ja raportoidaan? Luontodir.

Arvioidaan ja raportoidaan luontotyyppin/lajin suojelutaso tietyinä kuuden vuoden ajanjaksona (meneillään oleva kausi on 2019-2024)

- ✓ saadaan tietoa, kuinka kaukana arviointiajan suojelutaso on suotuisasta suojelutasosta **U1-** **FV**
- ✓ saadaan tietoa, onko suojelutoimilla ollut vaikutusta
- ✓ raportointilomake sisältää arvioinnissa käytetyt tiedot + myös tietoa esim. kuinka suuri osuus luontotyyppistä/lajien populaatioista esiintyy Natura-alueilla

Luontodirektiivin suojelutasoluokat ('liikennevalot') ja suojelutason kehityssuunnat

Suojelutasoluokat		Suojelutason kehityssuunnat
Suotuisa	FV	+ / = / - / x
Epäsuotuisa - riittämätön	U1	+ / = / - / x
Epäsuotuisa - huono	U2	+ / = / - / x
Ei tiedossa	XX	+ / = / - / x

Kehityssuunta antaa tärkeää viestiä, mihin suuntaan suojelutaso on menossa

Esim. näin:

FV- suotuisa suojelutaso, mutta **tila heikkenee**

U1+ epäsuotuisa-riittämätön suojelutaso, mutta **positiivista kehitystä nähtävissä**

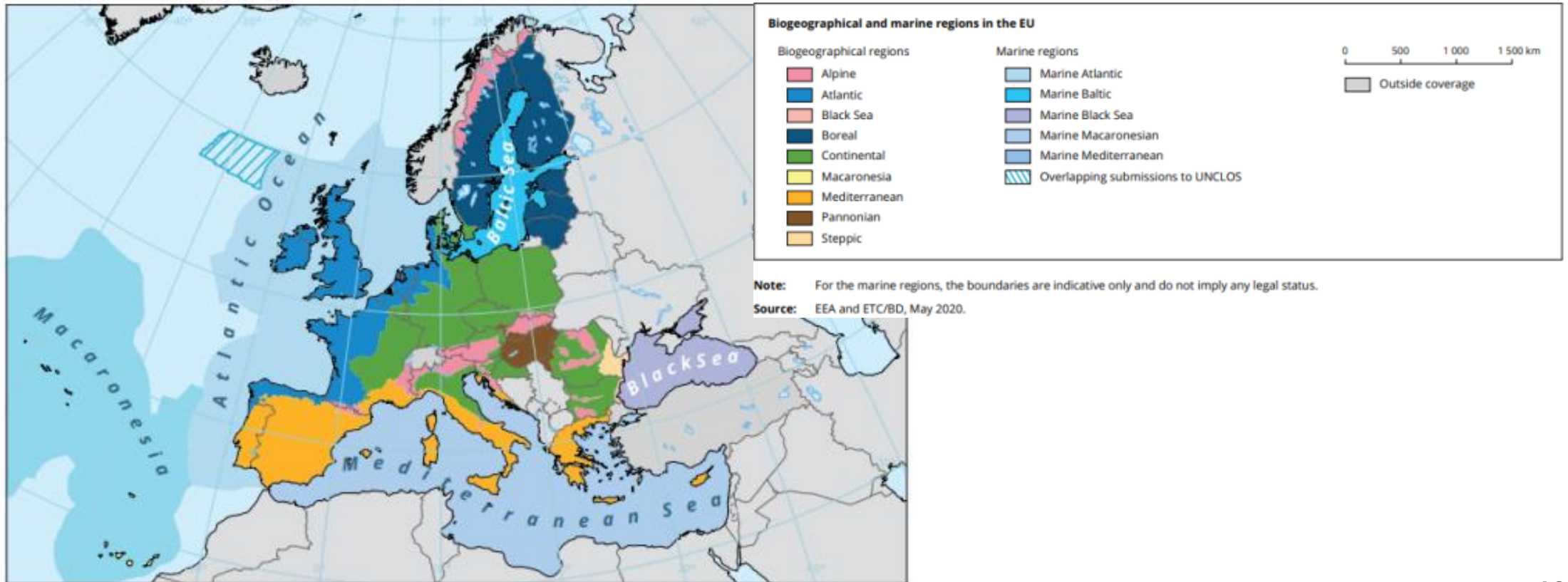
U2- epäsuotuisa-huono suojelutaso ja **heikkenee edelleen**

Kehityssuuntaluokat: + paraneva, - heikentyvä, = vakaa, x ei tietoa

Kehityssuunnan käyttö mahdollistaa hienovaraisemman muutoksen kuvaamisen suojelutasoluokissa

Suojelutasoarvioinnissa käytettävät luonnonmaantieteelliset alueet ja merialueet

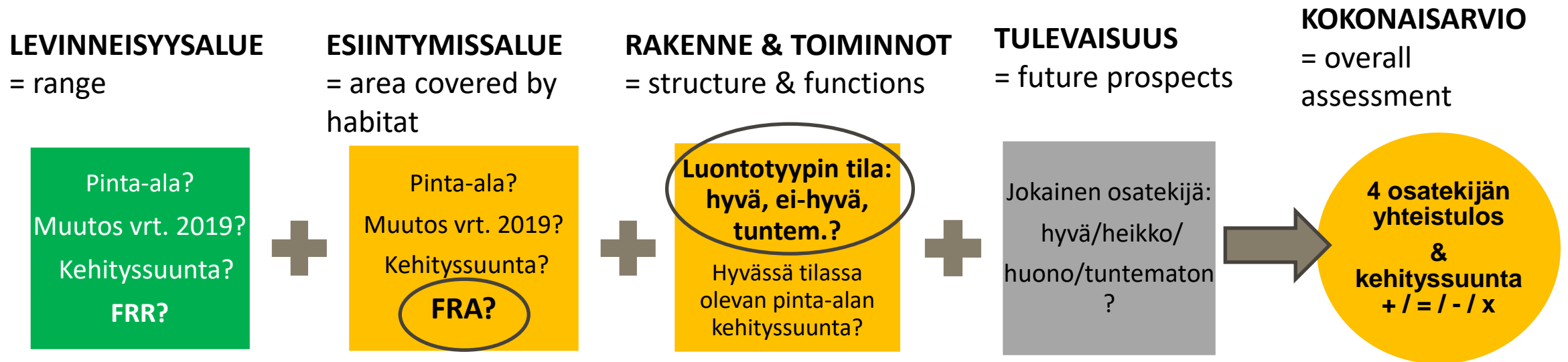
Luontodirektiivin lajeille ja luontotyypeille

Reference data: ©ESRI

Arvioinnin peruselementit - Luontotyytit

Suojelutaso arvioidaan per luonnonmaantieteellinen alue (ALP, BOR, MBAL) neljän osatekijän eli parametrin avulla:

- **Uhat, paineet, suojelutoimenpiteet** mukana arvioinnissa ja ne raportoidaan
- Rakenne & toiminnot: myös **tyypilliset lajit** huomioidaan
- **Arviointimatriisi** ohjaa työtä eli antaa säännöt suojelutason muodostamiseen
- myös **Natura-alue tietoa** raportoidaan
- **FRA** (favourable reference area = suotuisa viiteala) ja **hyvä tila** → tärkeä rooli ennallistamisasetuksessa

Yllä esitettyssä kuvassa osatekijöiden värit havainnollistavat yhden esimerkin, miten "liikennevalot" toimivat.

Arvioinnin peruselementit - Luontodir. lajit

Lajin suojelutaso arvioidaan per luonnonmaantieteellinen alue (ALP, BOR, MBAL) neljän osatekijän eli parametrin avulla:

- **Uhat, paineet, suojelutoimenpiteet** mukana arvioinnissa ja raportoidaan
- **Arviointimatriisi** ohjaa työtä eli antaa säännöt suojelutason muodostamiseen
- myös **Natura-alue tietoa** raportoidaan

Yllä esitetty "liikennevalotulos" on yksi esimerkki, miten "liikennevalot" toimivat – yksi vihreä osatekijä ei riitä vihreään lopputulokseen

Luontodirektiivin raportoinnin tuloksia – esimerkkinä luontotyypit

Ennallistamisasetus (Art 4 ja 5)

Current selection: 2013-2018, Forests, Finland, Boreal.

Member States reports																										
Habitat	Range (km ²)				Area (km ²)								Structure and functions (km ²)						Future prospects				Overall assessment			
	Surface	Status (% MS)	Trend	FRR	Min	Max	Best value	Type est.	Method	Status (% MS)	Trend	FRA	Good	Not good	Not known	Status	Trend	Range prosp.	Area prosp.	S & f prosp.	Status	Curr. CS	Curr. CS trend	Prev. CS	Prev. CS trend	
9010 - Western Taiga	348100	38.05	=	≈	N/A	N/A	12000	estimate	b	43.02	-	>	9230 - 11000	980 - 3200	N/A - N/A	U1	-	good	poor	poor	U1	U1	-	U1	=	
9020 - Fennoscandian hemiboreal n...	68700	21.02	=	≈	N/A	N/A	8	estimate	b	1.86	=	>	2.40 - 7	1 - 5.60	N/A - N/A	U1	=	good	poor	poor	U1	U1	=	U1	=	
9030 - Natural forests of primary su...	27800	55.82	=	≈	N/A	N/A	180	estimate	a	51.43	-	>	10 - 70	110 - 170	N/A - N/A	U2	u	good	poor	poor	U1	U2	x	U1	-	
9040 - Nordic subalpine/subarctic fo...	41300	100	=	≈	N/A	N/A	1280	estimate	a	100	=	≈	N/A - N/A	N/A - N/A	1280 - 1280	XX	-	poor	poor	poor	U1	U1	-	U1	=	
9050 - Fennoscandian herb-rich fore...	342600	39.97	=	≈	1500	3600	N/A	estimate	b	67.02	=	≈	83 - N/A	N/A - N/A	1400 - 3500	U1	=	good	good	poor	U1	U1	=	U1	=	
9060 - Coniferous forests on, or con...	329400	66.69	=	≈	N/A	N/A	7000	estimate	b	98.37	=	≈	110 - N/A	N/A - N/A	6890 - 7000	U2	-	good	good	bad	U2	U2	-	U2	-	
9070 - Fennoscandian wooded past...	255900	42.11	=	≈	N/A	N/A	34	estimate	b	4.72	=	>	9 - 9	2 - 2	23 - 23	U2	=	good	poor	bad	U2	U2	=	U2	-	
9080 - Fennoscandian deciduous sw...	250600	33.22	=	≈	N/A	N/A	N/A		d	0	x	>	N/A - N/A	N/A - N/A	N/A - N/A	U2	-	good	unk	bad	U2	U2	x	U2	-	
9180 - Tilio-Acerion forest of slopes,...	9800	4.11	=	≈	N/A	N/A	0.30	estimate	b	0.17	=	>	0.11 - N/A	N/A - N/A	0.19 - 0.30	U1	=	good	poor	poor	U1	U1	=	U1	=	
9190 - Old acidophilous oak woods ...	4200	4.91	=	≈	N/A	N/A	0.57	estimate	b	1.32	=	>	0.13 - 0.52	0.05 - 0.44	N/A - N/A	U1	=	good	poor	poor	U1	U1	=	U1	-	
91D0 - Bog woodland	355700	39	=	≈	N/A	N/A	19000	estimate	a	46.49	=	>	7880 - N/A	6055 - N/A	5065 - 5065	U1	-	good	poor	poor	U1	U1	-	U1	-	
91E0 - Alluvial forests with Alnus glu...	91600	20.36	=	>	N/A	N/A	10	minimum	c	2.08	-	>>	N/A - N/A	N/A - N/A	N/A - N/A	XX	-	bad	bad	bad	U2	U2	-	U2	-	

Lähde: Article 17 webtool, EEA nature-art17.eionet.europa.eu/article17/

Lintudirektiivi

- **Lintulaji/alalaji** arvioidaan koko maan alueelta (ei aluetasojakoa)
- Pesimälajien ja tärkeimpien talvehtivien/läpimuuttavien lajien populaatiokoko arvioidaan ja raportoidaan, niiden lyhyen- ja pitkäajan kehityssuunnat, pesimäalueen levinneisyysalue ja lyhyen- ja pitkäajan kehityssuunnat
- Myös uhat ja paineet, suojelutoimenpiteitä, tietoa mahdollisista suojelusuunnitelmista ja metsästettävien lajien saalistietoja raportoidaan

Alla esimerkki tuloksista (lähde: EEA Art 12 webtool: <https://nature-art12.eionet.europa.eu/article12/>)

Current selection: 2013-2018, FI

Data from Member States reports																								
Species	Breeding population														Breeding distribution									
	Population size							Population trend							Distribution size			Distribution trend						
	Min	Max	Best value	Unit	Type est.	Change	i	% MS	ST period	ST direction	ST magnitude	LT period	LT direction	LT magnitude	i	Area	i	% MS	ST period	ST direction	ST magnitude	LT period	LT direction	LT magnitude
Acanthis flammea	123738	778960	485510	p	mean	genuine		41.3	2007-2018	+	2 32 (16)	1980-2018	=	-41 7 (-22)		118800		12.3	N/A	N/A	N/A	1980-2010	-	24 24 (N/A)
Accipiter gentilis all others	4375	5060	4710	p	interval	knowledge		6.3	2007-2018	-	11 26 (19)	1982-2018	-	13 27 (20)		176900		8.6	N/A	N/A	N/A	1980-2010	-	1 1 (N/A)
Accipiter nisus all others	5373	7352	6686	p	interval	knowledge		2.6	2007-2018	-	18 37 (28)	1982-2018	-	24 41 (33)		152700		5.3	N/A	N/A	N/A	1980-2010	+	11 11 (N/A)
Acrocephalus arundinaceus	200	400	300	p	estimate	noChange			2007-2018	-	N/A N/A (25)	1980-2018	+	N/A N/A (202)		16300		1.8	N/A	N/A	N/A	1980-2010	+	75 75 (N/A)
Acrocephalus dumetorum	49748	81528	65701	p	estimate	genuine	#	30.3	2007-2018	+	62 274 (148)	1984-2018	+	164 819 (396)		101100		43.3	2007-2018	x	N/A	1980-2010	+	82 82 (N/A)
Acrocephalus palustris	3322	26361	15173	p	estimate	genuine		0.5	2007-2018	-	46 92 (79)	1984-2018	=	-65 51 (-26)		57000		3.7	2007-2018	x	N/A	1980-2010	+	31 31 (N/A)

Ohjeet arviointiin ja raportointiin

Työssä käytetään EU-tasolla hyväksytyjä lomakkeita ja ohjeita. Kaikilla mailla samat ohjeet. Ohjeet ja muut raportoinnissa käytettävä materiaali löytyvät koottuna referenssiportaaleista:

- **Reference portal for reporting under Article 17 of the Habitats Directive** [Habitats Directive Art 17](#)
- **Reference portal for reporting under Article 12 of the Birds Directive** [Birds Directive Art 12](#)

Raportointitulosten käyttö ja vaikuttavuus?

Tärkeä ja käytetty tietolähde EU-tasolla

State of Nature in the EU 2020 –raportti (2013-2018 tulokset), seuraava tulossa v. 2026

EU:n biodiversiteettistrategioiden tavoitteiden asettelussa & arvioinneissa

EU:n biodiversiteettistrategiassa vuoteen 2030:

EU-situmus 2 = heikentymisen pysäyttäminen ja parannetaan niiden direktiivilajien ja luontotyyppien tasoa/tilaa, joilla nyt epäsuotuisa suojelutaso/ei-vakaa tila → 2019 raportointitulokset = vertailutaso, 2025 tulokset väliarviointiin ja 2031 tulokset loppuarviointiin

Uusi EU-lainsäädäntö: **luonnon ennallistamisasetus 2024** (erit. artiklat 4 ja 5)

- direktiiviluontotyypit, joiden tila ei ole hyvä → parantaminen hyvään tilaan
- direktiivilajit → elinympäristöjen riittävä laatu ja määrä

Komissio voi käyttää evidenssinä rikkomusmenettelyissä

Mistä löydän aiempien vuosien raportit?

Luontodirektiivi

- Ymparisto.fi-sivuilta löytyy mm. yhteenvetotaulukko Suomea koskevista tuloksista ja yhden sivun esittelyt luontodirektiivin luontotyypeistä ja lajeista
- EU27-tulokset eri raportointikausilta (viralliset raportit): EEA:n ylläpitämä hakuväline Art 17 webtool <https://nature-art17.eionet.europa.eu/article17/>

Lintudirektiivi

EU27-tulokset eri raportointikausilta (viralliset raportit): EEA:n ylläpitämä hakuväline Art 12 webtool <https://nature-art12.eionet.europa.eu/article12/>

Muita tietolähteitä

EEA dashboards (valmiita tilastoja vuoden 2019 raportointituloksista):

- Luontotyytit ja muut lajit kuin linnut: [National summary dashboards - Habitats Directive – Art.17 | European Environment Agency's home page](#)
- Linnut: [National summary dashboards - Birds Directive – Art.12 | European Environment Agency's home page](#)
- State of Nature in the EU 2020: [State of nature in the EU | European Environment Agency's home page](#)

Kiitos!

Marita.Arvela@syke.fi

Suomen ympäristökeskus
Finlands miljöcentral
Finnish Environment Institute